

О. С. БАЛАН

**МОДЕЛЬ ПОВЕДІНКИ ІНВЕТОРІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ
ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Розроблено та апробовано модель поведінки інвесторів, яка розширює інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття інвестиційних рішень за рахунок побудови календаря виконання інвестиційного проекту з урахуванням реальних тенденцій. В основі моделі покладено фактичні дані про активність інвесторів та періоди їх зацікавленості інвестиційними проектами Одеської області. Проведено аналіз деяких факторів впливу на інвестиційний процес на мікрорівні, запропоновано використання коефіцієнту інвестиційних перешкод та розроблено пропозиції щодо протидії вказаним факторам.

Ключові слова: інвестиційне рішення, інвестиції, інвестиційний проект, поведінка інвесторів, інформаційно-аналітичне забезпечення.

**МОДЕЛЬ ПОВЕДЕНИЯ ИНВЕТОРОВ КАК ЭЛЕМЕНТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРИНЯТИЯ
ИНВЕСТИЦИОННЫХ РЕШЕНИЙ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ**

Разработана и апробирована модель поведения инвесторов, которая расширяет информационно-аналитическое обеспечение принятия инвестиционных решений за счет построения календаря выполнения инвестиционного проекта с учетом реальных тенденций. В основе модели положены фактические данные об активности инвесторов и периоды их заинтересованности инвестиционными проектами Одесской области. Проведен анализ некоторых факторов влияния на инвестиционный процесс на микроуровне, предложено использование коэффициента инвестиционных противодействий и разработаны предложения по нейтрализации указанных фактов.

Ключевые слова: инвестиционное решение, инвестиции, инвестиционный проект, поведение инвесторов, информационно-аналитическое обеспечение.

**BEHAVIOUR MODEL OF INVESTORS AS PART
OF THE INFORMATION-ANALYTICAL SUPPORT OF INVESTMENT DECISIONS
OF INDUSTRIAL ENTERPRISES**

Developed and tested a model of the behaviour of investors, which extends the information-analytical support for investment decisions by building calendar of implementation of the project, taking into account the actual trends. The model of the behaviour of investors developed and tested, which extends the information-analytical support for investment decisions by building calendar of implementation of the projection the basis the actual trends. The model is based on actual data activity and periods of investor interest in investment projects in Odessa region. An analysis of some factors influencing the investment process at the micro level, it is proposed to use the coefficient of investment barriers and Suggestions to counter these factors. Activity to interference ratio as the ratio of the plane above and below the curve "normalized value of the coefficient of investment barriers" is only 60%, or 40% of the theoretically available time for doing the project in fact there is no initiative for foreign investors. Under these conditions, the proposed information-analytical support may significantly improve the quality of investment decisions by enterprises of the region and become the foundation of forming the competitiveness of its economy.

Keywords: investment decision, investments, investment project, the behaviour of investors, information and analytical support.

Аналіз загального спаду інвестицій, що пов'язаний з фінансовою кризою, політичною нестабільністю (президентськими виборами), та розробка системи протидії вказаним факторам, перевірка гіпотези щодо моделі поведінки інвесторів, ключовими параметрами якої є періоди та рівень активності, дозволять побудувати календар перешкод, який надає можливість прогнозувати виконання інвестиційного проекту з урахуванням певних тенденцій, що робить дану тему актуальною.

Існуючі наукові дослідження безумовно широко досліджують питання впливу мікропроцесів на стан та тенденції розвитку підприємств, проте сьогодні вкрай замало реальних досліджень, пов'язаних з поведінкою інвесторів в конкретних інвестиційних проектах Українських промислових підприємств. Це зумовлено насамперед розривом зв'язку

"економічна наука – промисловість" та небажанням (або невмінням) бізнесу відстежувати власний досвід.

Ціль даного дослідження полягає в розробці та апробації моделі поведінки інвесторів, за допомогою якої можна буде розширити інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття інвестиційних рішень побудовою календаря виконання інвестиційного проекту з урахуванням реальних тенденцій.

Аналізуючи статистичні дані (за роками) капітальних інвестицій в Одеській області, можна зробити висновок, що загальний спад інвестицій в всіх напрямках безумовно пов'язаний з фінансовою кризою 2008 року, проте достовірно цей зв'язок за існуючими даними не має можливості підтвердити (рис. 1). Вочевидь, що уповільнення темпів залучення та притоку інвестиційних ресурсів свідчить, по-перше, про невпевненість інвестора у поверненні вкладених ним коштів, по-друге, про недостатність інвестиційної привабливості вітчизняних проектів, по-третє, існують інші фактори, які запобігають залученню інвестицій.

Виявлення цих факторів можливе лише за аналізу практичного досвіду інвестиційної діяльності підприємств регіону.

Однією з проблем є політична нестабільність. Під час супроводу інвестиційних проектів на початкових стадіях нами було відзначено нерівномірність активності інвесторів, яка на перший погляд нічим не зумовлена. Проте, згодом інвестори відзначили, що потрібно зачекати з переказом наступного траншу «до кінця виборів...». Звичайно, така поведінка заслуговує додаткового розгляду.

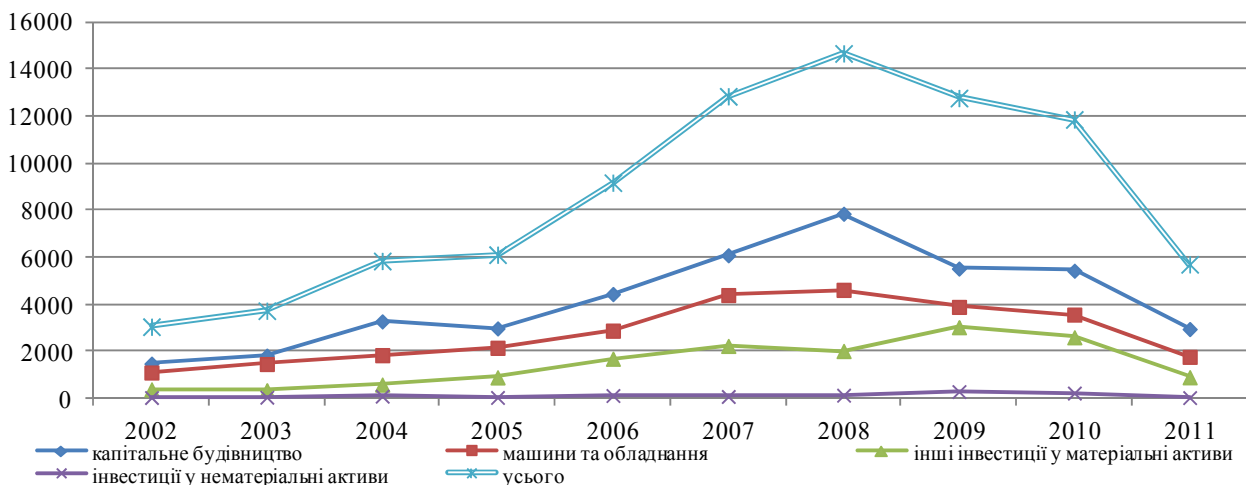

Рис. 1. Обсяг інвестування за основними статтями в динаміці

Якщо нормальну активність інвестора в період зацікавленості проектом позначити рівнем «1», а відсутність активності, вимушений пошук контакту чи відсутність зв'язку з інвестором під час відпусток позначити «0», ми отримаємо наступний графік (рис. 2).

Така динаміка відповідає поведінці як інвесторів з США, так і з Голландії, Росії тощо. Вона підтверджується дослідженнями проектів ТОВ «Одесагрунтотомаш», ТОВ «Радіалка» тощо. Проте необхідно відзначити, що ця динаміка зовсім не відповідає динаміці розвитку інвестиційного проекту ПАТ «Одеський коровай», перш за все, тому, що він фінансувався за власні кошти, а динаміка переговорів залежала від таких факторів, як економічна ефективність обладнання, комплектація обладнання, відповідність технології використання іноземного обладнання вітчизняній сировині.

Таким чином, є доцільним подальший аналіз факторів впливу на інвестиційний процес на мікрорівні та розробка системи протидій вказаним факторам.

Аналіз політичних процесів в Україні взагалі і на місцевому рівні зокрема, а також порівняння динаміки цих процесів з динамікою активності інвесторів дозволили

сформулювати гіпотезу щодо моделі поведінки інвесторів, ключовими параметрами якої є періоди та рівень активності (значення коефіцієнту інвестиційних перешкод) (табл. 1).

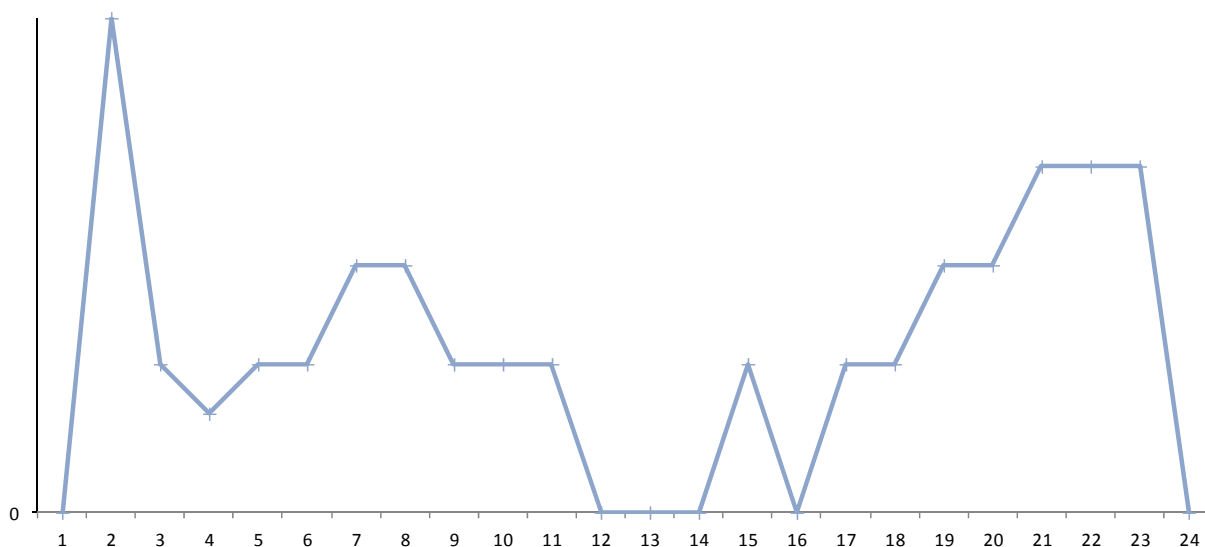

Рис. 2. Активність інвесторів проекту ТОВ «БиоФулЭнерджи» у 2009–2010 рр. (за місяцями)

Таблиця 1

Відповідність параметрів моделі поведінки інвесторів.

Період	Значення коефіцієнту інвестиційних перешкод	Тривалість періоду
Вибори в органи влади	1,0	Згідно з календарем ЦВК
Період свят та неузгодження календарів	1,0	Згідно з календарем у Різдвяні та Пасхальні свята
Період затишшя	0,5-0,7	6 місяців до виборів
Період очікування	0,7-0,5	6 місяців після виборів
Період адаптації	0,3	3 місяці після періоду очікування

Як відомо, в 2010 році відбулися президентські вибори (17.01.2010 – перший тур та 07.02.2010 р. – другий тур), а 31.10.2010 р. – вибори в місцеві ради. З урахуванням цих даних та параметрів моделі (табл. 1) отримуємо наступний календар (табл. 2).

Таблиця 2

Календар параметрів моделі поведінки інвесторів (фрагмент)

Вид виборів:	2009											2010											
	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад
ПР												17.	07.										
ВР																							
МР																						31.	
Вибори												1,0	1,0									1,0	
період свят та неузгодження календарів	1,0			0,5							1,0	1,0			0,5								1,0
період затишшя						0,5	0,5	0,7	0,7	0,7	0,7				0,5	0,5	0,7	0,7	0,7	0,7			
період очікування														0,7	0,7	0,7	0,7	0,5	0,5				
період адаптації																				0,3	0,3	0,3	
Нормоване значення коефіцієнту інвестиційних перешкод	1,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,5	0,5	0,7	0,7	0,7	1,0	1,0	1,0	0,7	1,0	0,7	0,7	0,5	0,5	0,3	0,3	0,3

Результат моделювання повністю підтвердив фактичну динаміку активності інвесторів проекту ТОВ «БиоФулЭнерджи» в 2009–2010 рр. (рис. 3).

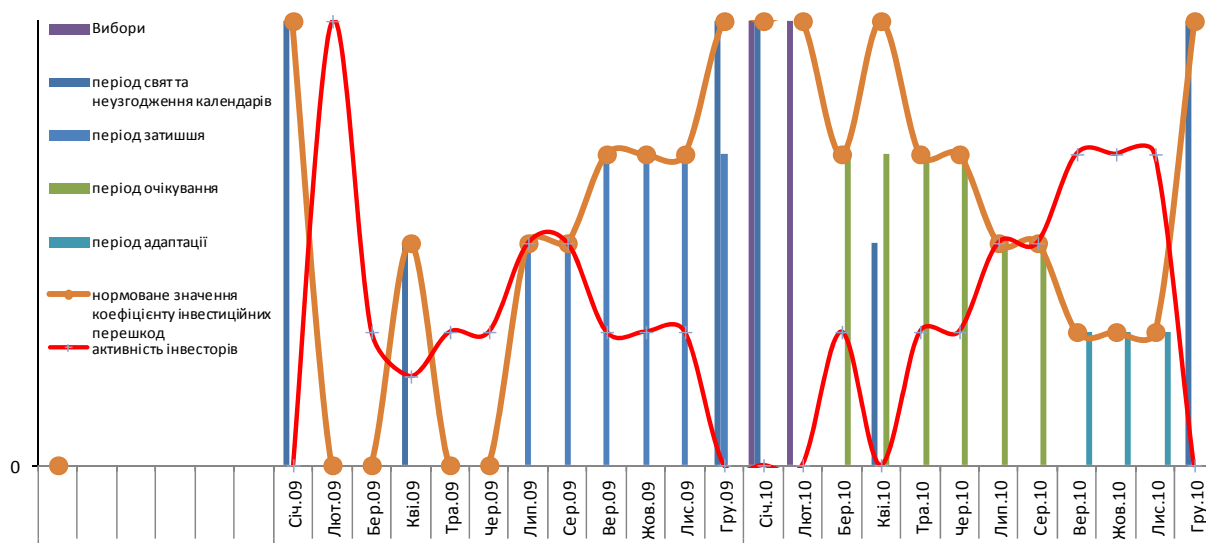

Рис. 3. Інвестиційні перешкоди за моделлю поведінки інвесторів у 2009–2010 рр. в динаміці

Потрібно зазначити, що відношення активності до перешкод як відношення площини над та під кривою «нормоване значення коефіцієнту інвестиційних перешкод» на прикладі 2009–2010 років дорівнює лише 60%, тобто 40% теоретично доступного часу для провадження проекту по факту відсутні за ініціативою іноземного інвестора. Відповідну динаміку інвестиційних перешкод за моделлю поведінки інвесторів у 1998–2012 рр. зображено на рис. 4.

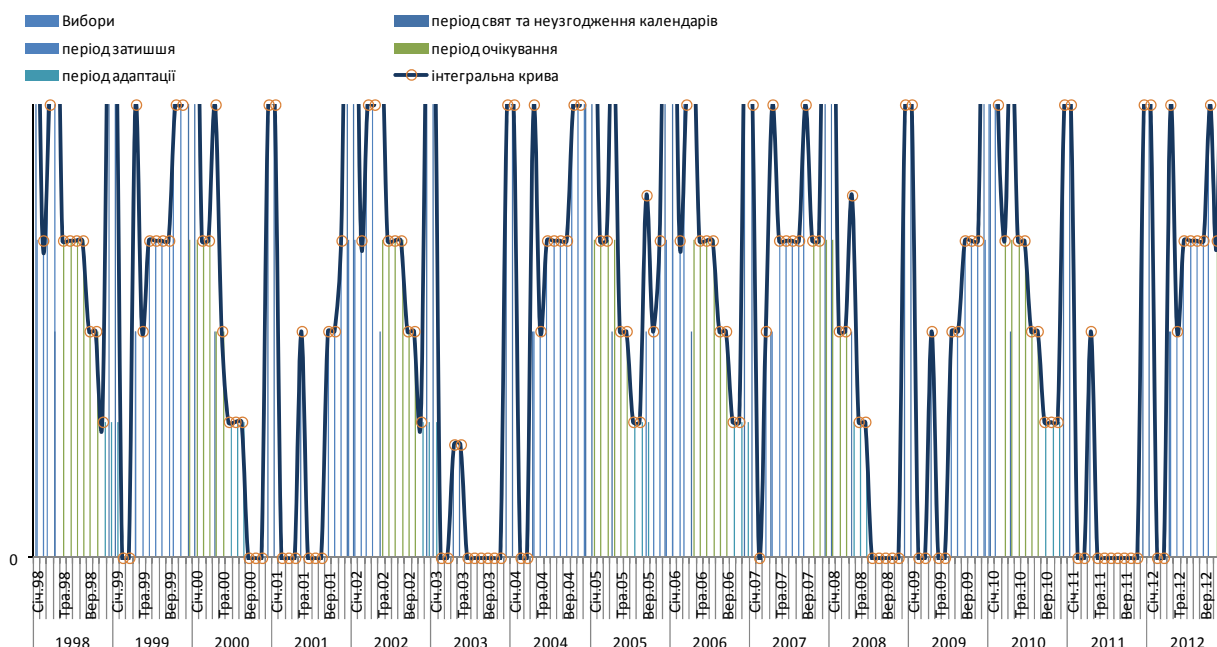

Рис. 4. Інвестиційні перешкоди за моделлю поведінки інвесторів у 1998–2012 рр.

Таким чином, календар перешкод надає можливість побудувати календар виконання інвестиційного проекту з урахуванням наведених тенденцій.

Враховуючи визначені проблеми інвестиційних процесів на підприємствах регіону, пов'язаних з подіями в світовій економіці (повна відсутність методології оцінки факторів

привабливості з позиції іноземного інвестора та алгоритмів представлення вітчизняних проектів у привабливому вигляді; невизначеність з тривалістю інвестиційного процесу на ранніх стадіях у зв'язку з різницею менталітетів та впливу інвестиційних перешкод), було запропоновано розрахунок показника інвестиційної активності, який дозволяє доповнити інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття інвестиційних рішень побудовою календаря виконання інвестиційного проекту з урахуванням реальних тенденцій.

За таких умов інформаційно-аналітичне забезпечення може суттєво підвищити якість прийняття інвестиційних рішень підприємствами регіону та стати підґрунтям формування конкурентоспроможності його економіки.

Список використаних джерел

1. Власюк Т.М. Етапи прийняття і реалізації інвестиційних рішень / Т.М. Власюк // Економіка Криму. – 2009. – № 28.
 2. Балан А.С. Развитие системообразующего подхода к управленческому учету / А.С. Балан, Е.И. Масленников // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління : наукові праці економіко-правового факультету. – Одеса. – 2008. – Т. 11. Вип. 22. – С. 80–87.
 3. Балан О.С. Визначення інвестиційного рішення з позиції реалізації інвестиційного проекту / О.С. Балан, В.Ю. Слюсар // Шляхи та інструменти модернізаційного прориву економіки України : матеріали міжнар. конф., м. (Одеса, 21–22 жовтня 2010 р.) / ІПРЕЕД НАН України. – Одеса : ІПРЕЕД НАН України, 2010. – С. 258-260.
 4. Філіппова С.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття інвестиційних рішень в формуванні конкурентоспроможності регіону / С.В. Філіппова, О.С. Балан // Формування конкурентоспроможності економіки регіону Українського Причорномор'я : [монографія / за ред. Б.В. Буркинського]. – Одеса : Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, 2012. – С. 199–233.
-